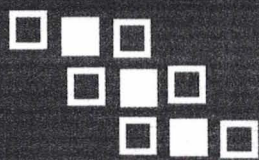
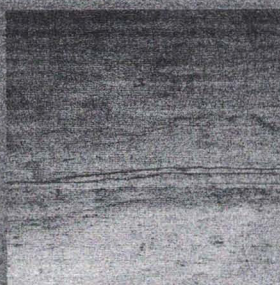

archeologisch onderzoeks- en adviesbureau

de steekproef

Makkum, Melkvaart

Een Inventariserend Archeologisch
Veldonderzoek

2004-08/17

*Makkum, Melkvaart:
Een Inventariserend Archeologisch
Veldonderzoek*

Een onderzoek in opdracht van
Milfac Milieu-advisering

september 2004
rapportnummer 2004-8/17
tekst door [REDACTED] en
[REDACTED]

De Steekproef, Archeologisch
Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3
9801 TG Zuidhorn
telefoon 050 - 5779784
fax 050 - 5779786
internet www.desteckproef.nl
e-mail info@desteckproef.nl

Inleiding

Locatie

Het plangebied Melkvaart te Makkum, gemeente Wûnseradiel, bevindt zich aan de oostzijde van Makkum, ten noorden en westen van de Melkvaart en ten zuiden van de Oude Melkvaart. De westelijke grens van het gebied wordt gevormd door de straat De Wijting (zie Figuren 1 en 3). Het ongeveer 6 hectare grote terrein is in gebruik als grasland en de RD-centrumcoördinaten zijn 156,675/563,800. De hoogte ligt rond 0,5 meter beneden het NAP.

Bureau-onderzoek

De bodem van het gebied bestaat in het uiterste zuidoosten uit een kalkarme poldervaaggrond met zware zavel (classificatie bodemkaart Mn25C met grondwatertrap V/VI: gemiddeld hoogste grondwaterstand respectievelijk minder dan 40 cm en tussen 40 en 80 cm en gemiddeld laagste grondwaterstand meer dan 120 cm onder het maaiveld). In het overige deel van het plangebied bestaat de bodem uit een knippige poldervaaggrond met klei (classificatie bodemkaart gMn83C met grondwatertrap III: gemiddeld hoogste grondwaterstand minder dan 40 cm en gemiddeld laagste grondwaterstand tussen de 80 en 120 cm onder het maaiveld).

Het gebied staat op de geomorfologische kaart gekarteerd als een vlakte van getijafzettingen (classificatie 2M35).

Uit het plangebied zelf zijn geen vondstmeldingen of meldingen van archeologische terreinen aanwezig in het Centraal Archeologisch Archief (CAA) en het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) aanwezig (zie Figuur 2). De laat-middeleeuwse dorpskern van Makkum staat vermeld als een terrein met hoge archeologische waarde [ARCHIS-nummer 15124/10B-098]. In de kern is aardewerk gevonden met onbekende datering [vooral kruiken met spits onderind; ARCHIS-nummer 238793]. De dorpsterp van Makkum staat eveneens vermeld en dateert vanaf de periode midden ijzertijd [vanaf 500 vC; ARCHIS-nummer 8053]. De kerk en het kerkhof staan nog op de restanten van deze terp. Ten noordwesten van Makkum bevindt zich een onbebouwde, grotendeels afgegraven terp, waarop twee laat-middeleeuwse stinzen/steenhuizen hebben gestaan.

In de historische atlas en de Schotanus atlas staat het terrein opgetekend als onbebouwd¹.

¹ Grote Historische Provincie Atlas 1:25 000. Friesland 1853-1856. 1992. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.
Schotanus, C. 1664. *Beschrijvinge van de Heerlyckheydt van Frieslandt*. Facsimile-uitgave 1978. Theatrum Orbis Terrarum BV/De Tille BV, Amsterdam/Leeuwarden.

Aanleiding en doel

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van Milfac Milieu-advisering, vertegenwoordigd door [REDACTED]. De aanleiding wordt gevormd door het plan tot woningbouw. Op de Fryske Archeologische Monumenten Kaart Extra (FAMKE) staat voor het onderzoeksgebied gemeld dat er karterend archeologisch onderzoek nodig is voor de periode steentijd-bronstijd en voor de periode ijzertijd-Middeleeuwen.

Het doel van het onderzoek is het in kaart brengen en het bepalen van de kwaliteit van eventuele archeologische vondsten en cultuurlagen in dit gebied.

□ □ □ de steekproef
 □ □ □ archeologisch onderzoeks-
 □ □ □ en adviesbureau

Figuur 1. Makkum, Melkvaart: overzichtskaart 1 : 25000. De begrenzing van het plangebied is in zwart aangegeven. [Naar: ANWB Topografische Atlas 1:25000 Friesland. 2004. Den Haag, ANWB bv]

Methoden en technieken

Het meetsysteem

In het verlengde van de westgevel van huisnummer 24 aan de straat De Wijting is een hoofdmeetlijn uitgezet. Er zijn twee grondboringen op deze boorraai geplaatst. Boring 1 bevindt zich op 20 meter ten noorden van de Melkvaart. De overige boorraaien zijn steeds 35 meter ten oosten van de voorgaande raai geplaatst. De afstand tussen twee boringen op een raai bedraagt 40 meter. Boring 34 is vijf meter ten noorden van boring 10 geplaatst en boringen 35 tot en met 37 zijn hier omheen gezet. Voor de precieze ligging van de boringen wordt verwezen naar Figuur 3.

Werkwijze

Er zijn 37 grondboringen geplaatst. Tot ongeveer een meter is geboord met een 10 cm Edelmanboor; waarna is overgegaan op een 3 cm steekguts. Op deze wijze is de kwaliteit van de bodem bepaald. De opgeboorde zandige kleilagen zijn onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren, zoals bewerkt of verbrand vuursteen, verbrand bot, houtskool of aardewerk.

Resultaten

Het veldwerk vond plaats op 31 augustus en 1 september 2004. De resultaten van de boringen en de boorstaten zijn weergegeven in de Appendix. Voor de relatieve hoogten van de boorlocaties wordt verwezen naar Tabel 1.

Onder de bouwvoor werd in de meeste boringen een zandige kleilaag met fosfaten aangetroffen. In het westelijke deel van het terrein wordt deze laag gevolgd door een grijze kleilaag met eronder een vegetatie-niveau met kleine plantenresten. Onder deze laag bevindt zich blauwgrijze klei met enkele bruine plantenresten.

Op boorlocatie 10 is op ongeveer 45 cm onder het maaiveld houtskool aangetroffen. Het ging om één centimeter grote fragmenten. Daarom is er vijf meter ten noorden van deze boring nog een boring (nummer 34; RD-156,629/563,840) geplaatst om te zien of het een laag betreft. In boring 34 werd tussen 40 en 100 cm diepte veel houtskool, twee fragmenten gebakken leem en fosfaten waargenomen. Vijf meter ten noorden van boring 34 werd geen houtskool meer in de boring aangetroffen (boring 35). Op vijf meter ten oosten en westen van boring 34 zijn twee boringen gezet waarin recente baksteenfragmenten en cement is waargenomen (boornummers 36 en 37). In de bouwvoor van boring 36 is een scherf subrecent porselein gevonden.

In het overige deel van het onderzoeksgebied bevindt zich onder de bouwvoor, en indien aanwezig onder de zandige kleilaag, een kleiige zandlaag. Het vegetatie-niveau is hier niet aangetroffen. Het noordelijke deel van het plangebied ligt ongeveer 30 tot 40 centimeter hoger dan de rest van het terrein.

Tabel 1. Makkum, Melkvaart: relatieve hoogten in centimeters ten opzichte van de laagste boring (boring 27 = 0).

Boornr.	Hoogte in cm	Boornr.	Hoogte in cm	Boornr.	Hoogte in cm
1	50	16	36	31	61
2	37	17	16	32	73
3	28	18	3	33	72
4	33	19	49		
5	46	20	57		
6	13	21	64		
7	16	22	68		
8	20	23	75		
9	32	24	55		
10	45	25	16		
11	24	26	18		
12	28	27	0		
13	45	28	24		
14	35	29	32		
15	36	30	11		

Figuur 2. Bekende archeologische waarden en waarnemingen.

Legenda

TOP10 ((c)TDN)

GRID_1KM

• WAARNEMINGEN

MONUMENTEN

archeologische betekenis

archeologische waarde

hoge archeologische waarde

zeer hoge archeologische waarde

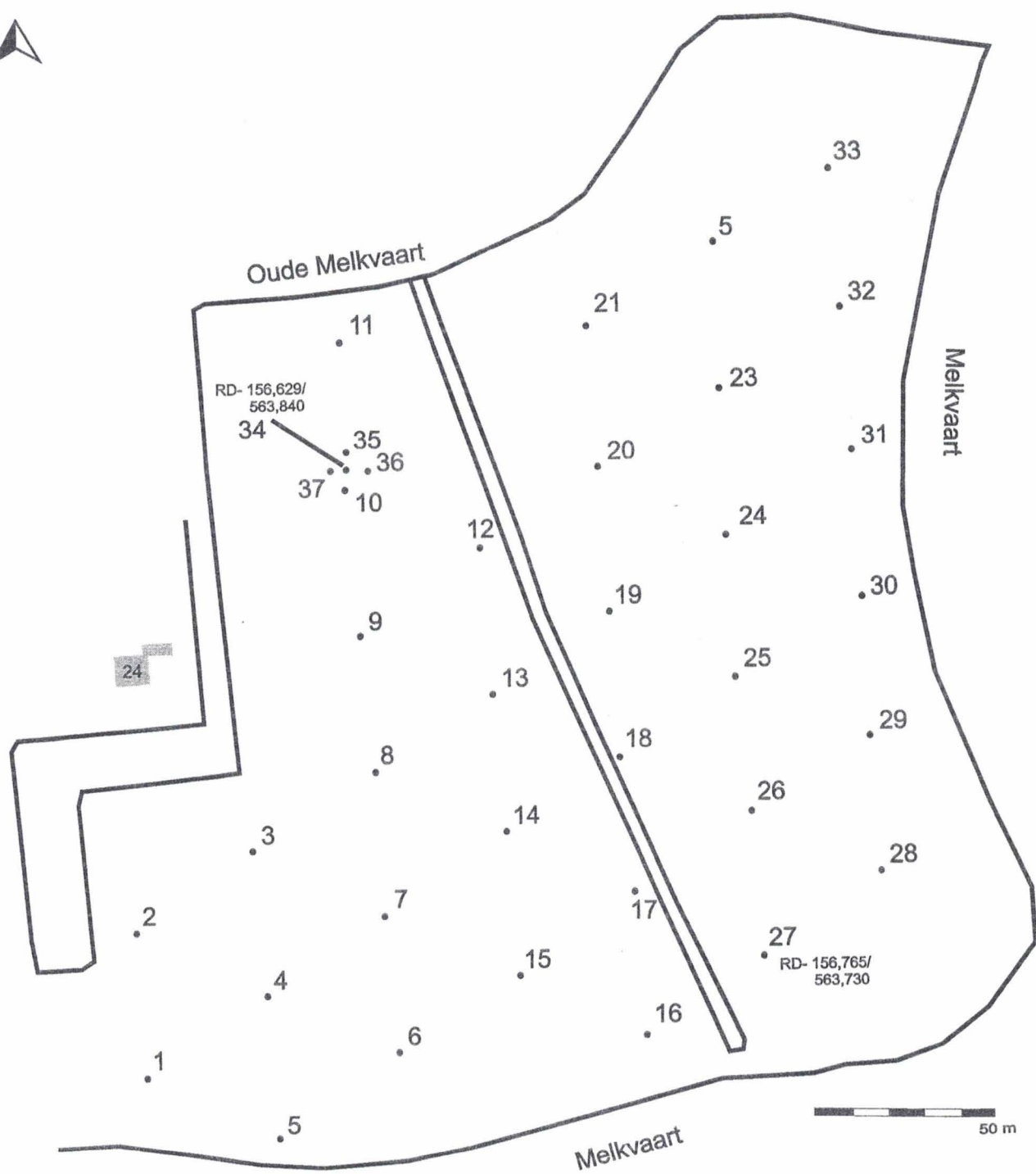
zeer hoge arch waarde, beschermd

PROVINCIES

0 500 m

ROB
ArchisII

Figuur 3. Makkum, Melkvaart: situatietekening met de boorlocaties. De genummerde punten geven de uitgevoerde boringen weer.

Conclusies en advies

Plangebied Melkvaart te Makkum bevindt zich in een vlakte van getijafzettingen. Het terrein valt buiten de kern en dorpswierde van Makkum. Binnen en in de directe omgeving van het plangebied zijn geen archeologische vondsten of terreinen gemeld.

In boring 10 is in de zandige kleilaag onder de bouwvoor houtskool aangetroffen. In de nabijheid van deze boring zijn boringen 34 tot en met 37 gezet om te zien of het om een laag gaat en of er ook dateerbaar materiaal in zit. Boringen 36 en 37 leverden naast houtskool ook recente baksteenfragmenten en cement op. Het lijkt een subrecente afvalplek te zijn. De laag onder de bouwvoor bevat over het algemeen in het westelijke deel fosfaten. Verder zijn er geen archeologische indicatoren in het plangebied aangetroffen.

Er zijn geen pre- en protohistorische vondsten gedaan. Ook in het verleden zijn er geen archeologische vondsten gemeld die afkomstig zijn uit dit gebied of uit de directe omgeving. Er zijn geen oude cultuur-/terplagen aangetroffen. De cultuurlaag bij boringen 10, 34, 36 en 37 is subrecent. Wij concluderen dan ook dat er betreffende plangebied Melkvaart geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische waarden zijn waargenomen. Op grond van de huidige staat van kennis zijn beschermende/ beperkende maatregelen voor dit terrein niet wetenschappelijk verdedigbaar. Archeologisch vervolgonderzoek is niet noodzakelijk. Bij onverhoopt vinden van archeologische materialen en/of sporen dienen deze gemeld te worden bij de gemeente, conform Monumentenwet 1988, artikel 47.